

גמרא:

שנינו במשנתנו: רבי אליעזר אומר: תולין את המשמרת ביום טוב.

והוינן בה: **השתא** [הרין] רבי אליעזר סובר כי אפילו **לאוסופי** [להוסיף] **אהל עראי** בשבת על אהל שהיה קיים מערב שבת **לא מוספינן**, ואם כן, **למייעבד לכתחילה** אהל עראי, כמו פריסת המשמרת מעל הכלי — מי שרי?

ומבאר הגמרא: זה שאמרנו כי רבי אליעזר אוסר אפילו הוספת אהל עראי בשבת, **מאי היא?** [היכן שנינו זאת?]

דתנן לעיל [קכה ב]: **פקק** [תריס] **החלון** של ארובת הגג⁽³⁾, שרוצה לכסות בו את הארובה⁽⁴⁾, ובכך הוא מאהיל על הבית.

רבי אליעזר אומר: בזמן שהפקק קשור בחלון בחבל ותלוי באויר ומוכן לפקקה — **פוקקין בו. ואם לאו**, שאינו קשור בחלון, או שהוא קשור אבל לא תלוי באויר אלא מונח על מקום מסויים, **אין פוקקין בו**, לפי שיש בכך משום עשיית אהל עראי, ואסור לעשות כן בשבת.

וחכמים אומרים: **בין כך ובין כך** — **פוקקין בו.**

שנחלקו בו רבי אליעזר וחכמים. ויש שתי גירסאות בבאורו של רש"י.

לגירסת הר"ן עולה שפקק החלון הכונה היא לחלון הנמצא בכותל הבית ואע"פ שמחיצת ארעי מותרת כאמור לכו"ע, לדעת רבי אליעזר כיון שהכותל הוא בנין קבוע, כל שאסור לעשותו אסור להוסיף עליו, אבל לדעת חכמים, מותר להוסיף על הבנין בין במחיצה מהצד בין בגג מלמעלה.

לגירסת המהרש"ל, פקק החלון הכונה היא למעלה בגג ונחלקו רבי אליעזר וחכמים אם מותר להוסיף על אהל ארעי ולפי זה בחלון שהוא בכותל, דין הפקק כמחיצה שמותרת לכו"ע.

רש"י כאן מפרש פקק החלון — כגון ארובת הגג ומשמע כגירסת המהרש"ל.

התו"ס [שם ד"ה הכל] כתבו שפקק החלון משמעו חלון שבכותל, שאילו היה מדובר בגג היה צריך לומר ארובה,

לפי זה מחלוקתם של רבי אליעזר וחכמים היא גם בחלון שהוא מחיצה, אמנם התו"ס מוסיפים שמסוגיא דידן המדמה פקק שבחלון

לאלתר, אבל לפי מה שכתבו הפוסקים שבשבת אסור מדאורייתא לברור פסולת מתוך אוכל גם כאשר עושה זאת על מנת לאכול לאלתר, אם כן מזה שמותר לעשות זאת ביו"ט, מוכח שגם מלאכה שאסורה מדאורייתא בשבת, מותרת ביום טוב וכדעת המגיד משנה.

3. המשנה מדברת בארובה שהיא כעין חלון בגג הבית, ולא בארובה הגבוהה מהגג של הבית שיש לה מחיצות בפני עצמם. שכן כתבו הפוסקים, שארובה הבולטת אסור לסתום אפילו לפי רבנן, כי אין זו תוספת אהל אלא תחילת אהל. [מגן אברהם שט"ו ס"ק ז' ולבושי שרד שם, משנ"ב שם ס"ק כ].

4. לעיל דף קכה ב, בסוגית פקק החלון, כתב רש"י [בר"ה אין עושין] כי מה שאיו עושין אהל ארעי בתחילה ביו"ט, הכונה היא לגג האהל, אבל מחיצת ארעי לאו אהל היא ומותר לפורסה לצניעות.

רש"י ממשיך ומבאר לפי זה את ההבדל בין עשיית אהל ארעי האסורה לכו"ע, לפקק החלון